

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że W. Z. jako spadkobierca ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy – zmarłego w dniu 11 grudnia 2015 r. D. Z. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2006 r. do grudnia 2015 r. w łącznej kwocie 60.936,79 zł w tym na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od maja do czerwca 2011 r., od października 2011 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 40.581,23 zł (w tym należność główna w kwocie 33.891,43 zł, odsetki za zwłokę liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 6.639 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 50,80 zł).

- ubezpieczenie zdrowotne za okres: lipiec 2006 r., wrzesień 2007 r., od maja do czerwca 2011 r., od października 2011 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 17.009,53 zł (w tym należność główna w kwocie 14.128,43 zł, odsetki za zwłokę liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 2 859,00 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 22,10 zł).

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od maja do czerwca 2011 r., od października 2011 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 3.346,03 zł (w tym należność główna w kwocie 2.836,83 zł, odsetki za zwłokę liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 498 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 11,20 zł).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy zaznaczył, że W. Z. na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 14 stycznia 2016 r. nabył po zmarłym synu D. Z. spadek w całości. Stosownie zaś do dyspozycji art.31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do należności z tytułu składek stosuje się przepisy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Stosownie do treści art.97 §1 Ordynacji podatkowej, spadkobiercy przejmują przewidziane w przepisach majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy, a w myśl art.98 §1 ww. ustawy do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania składkowe stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny. Wysokość kwot zobowiązań z poszczególnych tytułów, za które W. Z. ponosi odpowiedzialność, została zatem ustalona na dzień śmierci spadkodawcy.

/decyzja k.13 – 14 akt ZUS/

W dniu 11 maja 2017 r. W. Z. odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę. W uzasadnieniu wskazał, że jest emerytem i nie jest w stanie uregulować należności określonej w zaskarżonej decyzji. Podniósł nadto, że nie jest dla niego zrozumiała sytuacja, w której to dopiero śmierć syna spowodowała ustalenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych należności za okres 9 lat tj. od lipca 2006 r. do grudnia 2015 r./odwołanie k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k.9 - 9 odwrót/

Decyzją z dnia 7 czerwca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił decyzję z dnia 28 kwietnia 2017 r. w części dotyczącej okresu oraz kwot zadłużenia stwierdzając, że W. Z. jako spadkobierca ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy – zmarłego w dniu 11 grudnia 2015 r. D. Z. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca 2012 r. do grudnia 2015 r. w łącznej kwocie 51.988,32 zł w tym na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2012 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 34.878,29 zł (w tym należność główna w kwocie 29 958,69 zł, odsetki za zwłokę liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 4.913,00 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 6,60 zł).

- ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2012 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 14.264,68 zł (w tym należność główna w kwocie 12.283,98 zł, odsetki za zwłokę liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 1.978 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 2,70 zł).

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca 2012 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 2.845,35 zł (w tym należność główna w kwocie 2 494,95 zł , odsetki za zwłokę liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 349,00 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 1,40 zł).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w związku ze złożonym przez W. Z. odwołaniem od decyzji z dnia 28 kwietnia 2017 r., organ rentowy dokonał weryfikacji stanu rozliczeń figurujących na koncie zmarłego, na skutek czego uległy zmianie zarówno okres , jak kwota należności z tytułu nieopłaconych składek (część uległa przedawnieniu). / decyzja w aktach ZUS/

W dniu 27 czerwca 2017 r. W. Z. odwołał się od powyższej decyzji, wskazując, że nie jest w stanie uregulować należności określonej w zaskarżonej decyzji , gdyż spłata zadłużenia uniemożliwiłaby mu zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. /odwołanie k.2 akt o sygn. VIII U 1362/17/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz o połączenie ze sprawą o sygn. akt VIII U 1083/17. Pełnomocnik organu rentowego przytoczył argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. / odpowiedź na odwołanie k.3 - 3 odwrót akt o sygn. VIII U 1362/17/

Postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2017 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 1362/17 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 1083/17 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 1083/17. /postanowienie k.8 akt o sygn. VIII U 1362/17/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Syn wnioskodawcy W. D. Z. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu był płatnikiem składek. / okoliczność bezsporna/

D. Z. jako płatnik składek nie opłacił następujących należności:

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych – należność główna za okres od maja do czerwca 2011 r., od października 2011 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 33.891,43 zł plus odsetki liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 6.639,00 zł ; koszty egzekucyjne w kwocie 50,80 zł.

- na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego - należność główna za okres: lipiec 2006 r. , wrzesień 2007 r., od maja do czerwca 2011 r. , od października 2011 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 14 128,43 zł plus odsetki liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 2.859 zł; koszty egzekucyjne w kwocie 22,10 zł.

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych- należność główna za okres od maja do czerwca 2011 r. , od października 2011 r. do grudnia 2015 r. w kwocie 2.836,83 zł plus odsetki liczone na dzień 11 grudnia 2015 r. w kwocie 498 zł ; koszty egzekucyjne w kwocie 11,20 zł. /zestawienie należności k.1 akt ZUS/

D. Z. zmarł w dniu 11 grudnia 2015 r. Spadek po nim nabył na podstawie ustawy w całości ojciec W. Z.. Akt poświadczenia dziedziczenia sporządzono w dniu 14 stycznia 2016 r. /akt poświadczenia dziedziczenia k.2 – 2 odwrót akt ZUS/

W. Z. pobiera miesięczną emeryturę w wysokości 1.700 zł i samotnie prowadzi gospodarstwo domowe. Po zmarłym synu odziedziczył 2 mieszkania, przy czym jedno z nich sprzedał (za kwotę 100 tys. Zł, z czego spłacił długi syna w wysokości 30 tys. zł) , a w drugim zamieszkuje. W. Z. nie posiada żadnych oszczędności. /oświadczenie W. Z. złożone na rozprawie w dniu 20 października 2017 r. , płyta CD k.23/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie ww. dowodów z dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie od decyzji z dnia 7 czerwca 2017 r. nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z brzmieniem art.31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz.1778) do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne stosuje się wymienione w art.31 przepisy Ordynacji podatkowej - m.in. art.97§1 i art.98§1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.)

Stosownie do treści art.100 §1 Ordynacji podatkowej organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji, a w myśl §2 jeżeli deklaracja złożona przez spadkodawcę jest nieprawidłowa lub deklaracji nie złożono, orzekając o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców, organ podatkowy jednocześnie ustala lub określa kwoty.

Zgodnie z art.97§1 oraz art.98 Ordynacji podatkowej spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy, a do ich odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe.

Art. 1012 k.c. stanowi, że spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź spadek odrzucić. Do chwili przyjęcia spadku spadkobierca odpowiada za długi spadkowe tylko ze spadku zaś od chwili przyjęcia spadku, ponosi odpowiedzialność za te długi z całego swojego majątku. Wejście w ogół praw i obowiązków majątkowych spadkodawcy, które jest istotą przyjęcia spadku powoduje, że spadkobierca ponosi odpowiedzialność za zobowiązania, których podmiotem był zmarły. Z otwarciem spadku ustawa łączy powstanie także innych zobowiązań, których podmiotem staje się spadkobierca. Wszystkie te zobowiązania są określane jako długi spadkowe.

Zakres odpowiedzialności spadkobiercy zależy od treści oświadczenia o przyjęciu spadku. Zgodnie z treścią art.1031§1 k.c. w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia, natomiast w przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że spadek po zmarłym D. Z. nabył w całości jego ojciec - W. Z. i tym samym wszedł w ogół jego praw i obowiązków majątkowych.

W. Z. ponosi zatem odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy z tytułu nieopłaconych przez niego składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych , Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych , jak również zobowiązany jest do zapłaty odsetek i kosztów egzekucyjnych wynikających z braku opłacenia przez płatnika należnych składek w ustawowym terminie.

Wprawdzie wnioskodawca podkreślał ,że z uwagi na sytuację życiową oraz materialną nie jest w stanie pokryć należności składkowych zmarłego syna, to jednak okoliczności te nie mogły zostać wzięte przez Sąd przy merytorycznym rozpoznawaniu złożonych odwołań.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że zakres kognicji sądu ubezpieczeń społecznych jest ściśle uzależniony od tego, co było przedmiotem rozstrzygnięcia organu rentowego i tym samym rozstrzygnięcie sprawy przez sąd ubezpieczeń społecznych musi odnosić się do przedmiotu objętego treścią decyzji organu rentowego.

W zaskarżonych decyzjach organ rentowy ustalił odpowiedzialność W. Z. za zobowiązania syna D. Z. i rolą Sądu było skontrolowanie prawidłowości tych decyzji.

W sytuacji zatem braku podważenia przez wnioskodawcę ustaleń organu rentowego, Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 czerwca 2017 r. o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

Sąd umorzył postępowanie w pozostałym zakresie. Stosownie bowiem do treści art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

Sąd nie obciążył W. Z. kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej , o czym orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c.

Obciążenie strony, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, może w okolicznościach konkretnej sprawy pozostawać trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Z tego względu ustawodawca przewidział w przytoczonym przepisie specjalne unormowanie pozwalające nie obciążać strony przegrywającej obowiązkiem zwrócenia przeciwnikowi całości lub części kosztów. Ideę tę urzeczywistnia wyrażona w komentowanym przepisie zasada słuszności. Należy zauważyć, iż art.102 k.p.c. nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi, pozostawiona została uznaniu Sądu. Musi ona mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy, a zatem te związane z przebiegiem procesu, ale również pozostające poza jego zakresem. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Kryteria pomocne przy rozstrzyganiu o istnieniu, czy też nieistnieniu przesłanek zastosowania zasady słuszności wskazane zostały w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

W ocenie Sądu, okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że sytuacja materialna wnioskodawcy przemawia za słusznością zastosowania powołanego przepisu.

S.B.